

УДК 364:305

DOI <https://doi.org/10.12958/1817-3764-2026-2-56-63>

Гудзь Тетяна Олександрівна,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри психології, реабілітації та адаптації

Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти

«Кам'янець-Подільський державний інститут»,

м. Кам'янець-Подільський, Україна.

tatkagydz@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0001-6133-2891>

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ У СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА ВИКЛИКИ

Постановка проблеми. У сучасному суспільстві питання гендерної рівності набуває особливої актуальності, оскільки воно безпосередньо пов'язане із забезпеченням прав людини, соціальної справедливості та сталого розвитку. Гендерна рівність передбачає рівні можливості для жінок і чоловіків у різних сферах суспільного життя, зокрема в освіті, праці, політичній діяльності та доступі до соціальних послуг. Водночас соціальні стереотипи, дискримінаційні практики та гендерно зумовлене насильство залишаються суттєвими викликами для сучасного суспільства. У цих умовах важливою стає роль соціальної роботи, спрямованої на підтримку вразливих груп населення та подолання соціальної нерівності.

Актуальність дослідження гендерної рівності в системі соціальної роботи зумовлена необхідністю інтеграції гендерного підходу до професійної діяльності соціальних працівників. Урахування гендерного аспекту дозволяє більш ефективно аналізувати соціальні проблеми клієнтів, визначати їхні потреби та розробляти адекватні стратегії соціальної допомоги.

У контексті демократичних трансформацій та європейської інтеграції України забезпечення гендерної рівності набуває особливого значення та пов'язане з виконанням міжнародних зобов'язань держави. Це зумовлює потребу вдосконалення системи соціальних послуг,

розроблення гендерно-чутливих програм підтримки та підготовки фахівців, здатних ефективно працювати з різними соціальними групами (Грицай, 2024).

Отже, дослідження гендерної рівності в системі соціальної роботи має важливе теоретичне та практичне значення, оскільки сприяє підвищенню ефективності соціальної підтримки населення та розвитку гендерно-чутливої професійної практики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема гендерної рівності у системі соціальної роботи посідає важливе місце у сучасних наукових дослідженнях, оскільки охоплює питання соціальної справедливості, подолання дискримінації, захисту прав людини та вдосконалення механізмів соціальної підтримки населення. У вітчизняній (Бурик, 2025; Андрущенко, 2025) та зарубіжній (Raj, Kumra, Darmstadt & Freund, 2019) науці сформовано значну теоретичну спадщину, що дозволяє розглядати гендерну рівність не лише як правову чи політичну категорію, але й як важливий принцип організації соціальної роботи.

Наукові підходи до вивчення гендерної проблематики ґрунтуються на дослідженнях (Кравченко & Войтовська, 2023), що розкривають сутність гендера як соціального конструкта, аналізують формування гендерних ролей та прояви соціальної нерівності. Значна увага приділяється проблемам гендерної

соціалізації, дискримінації, стереотипів та структурних форм нерівності, що стали теоретичною основою для розвитку гендерно-чутливого підходу у соціальній роботі.

У працях українських науковців (Заладовська & Степаненко, 2024) досліджуються питання утвердження гендерної рівності в умовах трансформації соціальної політики та реформування системи соціального захисту. Особливий акцент робиться на проблемах гендерної дискримінації, фемінізації бідності, домашнього насильства та необхідності впровадження гендерного підходу у практику соціальної роботи. У цьому контексті наголошується, що діяльність соціального працівника повинна базуватися на засадах рівності прав, недискримінації та поваги до людської гідності.

Сучасні дослідження також зосереджені на розробці гендерно-чутливих технологій соціальної роботи, інтеграції гендерного аналізу в оцінюванні потреб клієнтів та плануванні соціальних послуг, а також на питаннях запобігання гендерно зумовленому насильству (Хлівнюк, Кулава & Горпиненко, 2023). Зарубіжні наукові праці (Perera et al., 2022) доповнюють ці підходи аналізом інституційного забезпечення гендерної рівності та підготовки соціальних працівників до роботи в умовах гендерної різноманітності.

Отже, аналіз наукових досліджень засвідчує, що проблема гендерної рівності в системі соціальної роботи є актуальною і вимагає подальшого осмислення з урахуванням сучасних соціальних викликів та розвитку гендерно-чутливої практики соціальної роботи.

Метою статті є теоретичний аналіз сучасних підходів до забезпечення гендерної рівності у системі соціальної роботи, а також визначення основних викликів і перспектив упровадження гендерно-чутливих практик у професійну діяльність фахівців соціальної сфери.

Для досягнення поставленої мети передбачено розв'язання таких завдань: проаналізувати наукові підходи до розуміння сутності гендерної рівності у соціальній роботі; з'ясувати роль гендерного підходу у професійній

діяльності соціальних працівників; охарактеризувати сучасні тенденції та проблеми забезпечення гендерної рівності у сфері соціальних послуг; визначити основні виклики, що постають перед системою соціальної роботи у процесі впровадження принципів гендерної рівності; окреслити можливі напрями удосконалення гендерно-чутливої практики соціальної роботи.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасному науковому дискурсі гендерна рівність розглядається як один із ключових принципів соціальної справедливості та найважливіша складова демократичного розвитку суспільства. У системі соціальної роботи вона виступає не лише нормативною вимогою, але й методологічною основою професійної діяльності спеціалістів соціальної сфери. Гендерна рівність передбачає забезпечення рівних прав, можливостей та доступу до ресурсів для жінок та чоловіків, а також подолання соціальних бар'єрів, що виникають внаслідок гендерних стереотипів та дискримінаційних практик.

Наукові підходи до розуміння сутності гендерної рівності у соціальній роботі формуються під впливом різних теоретичних концепцій, у тому числі соціологічних, психологічних та педагогічних. Одним із важливих є соціально-конструктивістський підхід, згідно з яким гендер розглядається як соціально сформована система ролей, норм і очікувань, що визначають поведінку жінок і чоловіків у суспільстві. У рамках цього підходу гендерна нерівність пояснюється впливом соціальних інституцій, культурних традицій та усталених моделей соціалізації, що формують нерівний розподіл можливостей та ресурсів (Коваліско & Горбач, 2012).

Важливе значення для соціальної роботи має правозахисний підхід, який розглядає гендерну рівність у контексті реалізації прав людини. У цьому випадку діяльність соціальних працівників спрямована на забезпечення рівного доступу до соціальних послуг, підтримку осіб, які зазнають дискримінації, та захист прав клієнтів незалежно від їхньої статі. Такий підхід передбачає активну роль соціальної роботи у формуванні недискримінаційного

соціального середовища та запобіганні різним формам гендерного насильства (Андрущенко, 2025).

У наукових дослідженнях (Нохріна, 2025) також поширений гендерно-чутливий підхід, що передбачає врахування відмінностей у життєвому досвіді, соціальному становищі та потребах жінок та чоловіків при час надання соціальних послуг. Його застосування дозволяє більш точно визначати соціальні проблеми клієнтів, оцінювати їхні потреби та розробляти ефективні стратегії соціальної підтримки. Гендерно-чутлива практика соціальної роботи спрямована на усунення нерівності у доступі до ресурсів, підвищення соціальної включеності та підтримку осіб, які перебувають у ситуації соціальної вразливості.

Окремий напрям наукових досліджень (Raj, Kumra, Darmstadt, & Freund, 2019) пов'язаний із формуванням гендерної компетентності соціальних працівників. Вона розглядається як важлива складова професійної підготовки фахівців соціальної сфери і включає знання про гендерні процеси в суспільстві, вміння здійснювати гендерний аналіз соціальних ситуацій і здатність застосовувати гендерно-чутливі методи у професійній діяльності. Формування такої компетентності сприяє підвищенню ефективності соціальної роботи та забезпечує більш комплексний підхід до вирішення соціальних проблем клієнтів.

Гендерний підхід у професійній діяльності соціальних працівників є важливим інструментом забезпечення рівності прав та можливостей для різних соціальних груп. Його застосування сприяє глибшому розумінню соціальних проблем клієнтів, оскільки дозволяє враховувати вплив гендерних стереотипів, соціальних ролей та нерівний доступ до ресурсів на становище людини у суспільстві. У практиці соціальної роботи гендерний підхід допомагає виявляти приховані форми дискримінації та розробляти ефективні стратегії соціальної підтримки.

Використання гендерного підходу передбачає врахування специфічних потреб жінок та чоловіків в оцінюванні соціальної ситуації клієнта, плануванні соціальних послуг та

реалізації програм соціальної допомоги. Соціальні працівники повинні аналізувати, як гендерні фактори впливають на доступ до освіти, праці, соціального захисту, медичних послуг та інших соціальних ресурсів. Такий аналіз дозволяє забезпечити більш справедливий розподіл соціальної допомоги та підвищити ефективність соціальних інтервенцій (Бурик, 2025).

Важливим аспектом застосування гендерного підходу є діяльність соціальних працівників у сфері запобігання та протидії гендерно зумовленому насильству. Соціальні працівники відіграють ключову роль у виявленні випадків насильства, наданні психологічної та соціальної підтримки постраждалим, а також у координації взаємодії між різними службами та організаціями, які надають допомогу постраждалим. Гендерний підхід у цьому контексті сприяє формуванню безпечного соціального середовища та захисту прав осіб, які зазнали дискримінації чи насильства (Грицай, 2024).

Крім того, гендерний підхід є важливою складовою професійної компетентності соціальних працівників. Він передбачає формування у фахівців здатності здійснювати гендерний аналіз соціальних ситуацій, використовувати гендерно-чутливі методи роботи з клієнтами та сприяти подоланню соціальних стереотипів. Професійна діяльність соціального працівника повинна ґрунтуватися на засадах рівності, недискримінації, поваги до людської гідності та підтримання соціальної справедливості.

У сучасних умовах забезпечення гендерної рівності у сфері соціальних послуг стає одним із пріоритетних напрямів розвитку соціальної політики та практики соціальної роботи. Однією з провідних тенденцій є впровадження принципу гендерного мейнстрімінгу, що передбачає інтеграцію гендерної перспективи у всі етапи розроблення та реалізації соціальної політики, програм та соціальних послуг. Такий підхід спрямований на забезпечення рівного доступу жінок і чоловіків до соціальної підтримки, ресурсів та можливостей розвитку (Заладовська & Степаненко, 2024).

Важливою тенденцією є розвиток гендерно-чутливих соціальних послуг, що враховують

специфічні потреби різних соціальних груп. У практиці соціальної роботи все більше уваги приділяється підтримці осіб, які постраждали від гендерно зумовленого насильства, соціальної допомоги самотнім батькам, сім'ям у кризових ситуаціях, а також забезпеченню рівного доступу до освіти, охорони здоров'я та соціального захисту. Такий підхід сприяє підвищенню ефективності соціальної допомоги та соціальної справедливості (Коваліско & Горбач, 2012).

Водночас у сфері соціальних послуг зберігається низка проблем, що ускладнюють реалізацію принципів гендерної рівності. Однією з них є стійкість гендерних стереотипів у суспільстві, які впливають на розподіл соціальних ролей та можуть обмежувати доступ жінок та чоловіків до певних соціальних ресурсів. Дослідження (Кравченко & Войтовська, 2023) показують, що гендерні упередження та соціальні норми залишаються важливими факторами нерівності у різних сферах життя, включаючи соціальні послуги та систему соціального захисту.

Ще однією проблемою є недостатня інтеграція гендерного підходу до процесу розроблення та оцінювання соціальних програм. У багатьох країнах гендерна проблематика формально визнається у соціальній політиці, проте механізми її практичної реалізації залишаються недостатньо розвиненими. Зокрема, дослідники (Perera et al., 2022) зазначають, що соціальні програми не завжди враховують гендерні ризики на різних етапах життя людини, а також часто не вистачає систем моніторингу та оцінювання гендерних наслідків соціальної політики.

Крім того, значним викликом залишається нерівномірний розподіл неоплачуваної домашньої та доглядової праці, що переважно покладається на жінок. Це обмежує їх можливості для професійної самореалізації та участі у громадському житті, що в свою чергу впливає на доступ до соціальних ресурсів та послуг.

Впровадження принципів гендерної рівності у систему соціальної роботи супроводжується низкою викликів, пов'язаних як із громадськими установками, так і з організаційними

особливостями функціонування соціальних служб. Одним із ключових викликів є збереження стійких гендерних стереотипів у суспільстві. Традиційні уявлення про соціальні ролі жінок і чоловіків нерідко впливають на ставлення до гендерної проблематики та ускладнюють формування рівних можливостей у різних сферах суспільного життя. Такі стереотипи можуть виявлятися і на практиці надання соціальних послуг, що іноді призводить до недостатнього врахування потреб окремих соціальних груп.

Важливою проблемою також є недостатній рівень гендерної компетентності фахівців соціальної сфери. Соціальні працівники не завжди мають достатній рівень підготовки застосування гендерного підходу у професійній діяльності, проведення гендерного аналізу соціальних ситуацій та використання гендерно-чутливих методів роботи з клієнтами. Це зумовлює потребу у вдосконаленні системи професійної підготовки та підвищення кваліфікації фахівців соціальної роботи.

Ще одним викликом є недостатня інтеграція гендерного підходу до механізмів реалізації соціальної політики та діяльності соціальних інститутів. У багатьох випадках принципи гендерної рівності декларуються на нормативному рівні, проте їх практичне впровадження у соціальні програми та послуги потребує подальшого вдосконалення. Важливим завданням є розроблення ефективних механізмів оцінювання гендерних аспектів соціальних програм та забезпечення рівного доступу до соціальних ресурсів (Хлівнюк, Кулава & Горпиненко, 2023)

Суттєвим викликом для системи соціальної роботи є зростання соціальних ризиків, пов'язаних із поширенням гендерно зумовленого насильства, соціальною вразливістю окремих категорій населення та нерівномірним розподілом соціально-економічних ресурсів. У таких умовах соціальні працівники повинні не лише надавати підтримку постраждалим, але й здійснювати профілактичну діяльність, спрямовану на подолання дискримінації та формування гендерно-чутливого соціального середовища.

Удосконалення гендерно-чутливої практики соціальної роботи є важливою умовою забезпечення рівних прав та можливостей для різних соціальних груп та підвищення ефективності соціальних послуг. Одним із ключових напрямів є інтеграція гендерного підходу до системи підготовки та підвищення кваліфікації соціальних працівників. Формування гендерної компетентності майбутніх та практикуючих фахівців передбачає поглиблення знань про гендерні процеси у суспільстві, розвиток умінь здійснювати гендерний аналіз соціальних ситуацій та застосовувати гендерно-чутливі методи роботи з клієнтами.

Важливим напрямом удосконалення є також впровадження гендерного аналізу у процес планування, реалізації та оцінювання соціальних програм та послуг. Такий підхід дозволяє враховувати специфічні потреби жінок і чоловіків, визначати фактори гендерної нерівності та розробляти ефективніші механізми соціальної підтримки. Застосування гендерного аналізу сприяє підвищенню якості соціальних послуг та забезпеченню їхньої доступності для різних категорій населення.

Не менш важливим є розвиток міжвідомчої взаємодії у сфері забезпечення гендерної рівності. Ефективне співробітництво між соціальними службами, освітніми установами, правоохоронними органами, громадськими організаціями та іншими інститутами дозволяє створювати комплексні програми підтримки осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах чи піддаються гендерної дискримінації. Такий підхід сприяє формуванню системної моделі соціальної допомоги (Raj, Kumra, Darmstadt & Freund, 2019).

Перспективним напрямом є розвиток профілактичної діяльності, спрямованої на подолання гендерних стереотипів та формування культури рівності у суспільстві. Соціальні працівники можуть брати активну участь у просвітницьких програмах, тренінгах, соціальних кампаніях та інших заходах, що сприяють підвищенню рівня гендерної поінформованості населення.

Отже, удосконалення гендерно-чутливої практики соціальної роботи потребує

комплексних змін, що охоплюють професійну підготовку фахівців, удосконалення соціальних програм, розвиток міжвідомчої співпраці та посилення просвітницької діяльності. Реалізація цих напрямів сприятиме формуванню більш ефективної та справедливої системи соціальної підтримки населення.

Висновки. В результаті проведеного дослідження встановлено, що гендерна рівність є важливою складовою сучасної системи соціальної роботи та є одним із ключових принципів забезпечення соціальної справедливості, захисту прав людини та розвитку інклюзивного суспільства. Аналіз наукових підходів показав, що гендерний підхід у соціальній роботі сприяє глибшому розумінню соціальних проблем клієнтів, дозволяє враховувати особливості соціального становища жінок та чоловіків та підвищує ефективність надання соціальних послуг.

У дослідженні визначено роль гендерного підходу у професійній діяльності соціальних працівників, зокрема у процесі оцінювання потреб клієнтів, плануванні соціальної допомоги та реалізації програм соціальної підтримки. Встановлено, що впровадження принципів гендерної рівності у сфері соціальних послуг сприяє формуванню більш справедливої системи соціального захисту та підвищення якості соціальної роботи.

Водночас у процесі дослідження виявлено низку проблем і викликів, серед яких збереження гендерних стереотипів у суспільстві, недостатній рівень гендерної компетентності фахівців соціальної сфери та потреба у вдосконаленні механізмів реалізації гендерної політики у сфері соціальних послуг. Це зумовлює необхідність подальшого розвитку гендерно-чутливих підходів у практиці соціальної роботи.

Водночас у процесі дослідження виявлено низку проблем та викликів, серед яких збереження гендерних стереотипів у суспільстві, недостатній рівень гендерної компетентності фахівців соціальної сфери та потреба у вдосконаленні механізмів реалізації гендерної політики у сфері соціальних послуг. Це призводить до необхідності подальшого розвитку

гендерно-чутливих підходів у практиці соціальної роботи.

Перспективи подальших наукових досліджень пов'язані з поглибленим вивченням механізмів інтеграції гендерного підходу до професійної підготовки майбутніх соціальних працівників, розробкою ефективних моделей

гендерно-чутливих соціальних послуг, а також дослідженням ролі соціальних інститутів у подоланні гендерної нерівності. Подальші дослідження у цьому напрямі сприятимуть удосконаленню системи соціальної роботи та підвищенню ефективності соціальної підтримки населення.

Література

1. Андрущенко І. Г. Сучасна гендерна політика як інструмент реалізації принципів соціальної справедливості. *Центральноукраїнський вісник права та публічного управління*. 2025. № 2. С. 7–13. DOI: <https://doi.org/10.32782/cuj-2025-2-1>
2. Бурик З. Сучасні виклики реалізації соціальної політики в умовах війни та післявоєнного відновлення та в контексті сталого розвитку. *Аспекти публічного управління*. 2025. Т. 13, № 2. С. 33–43. DOI: <https://doi.org/10.15421/152518>
3. Грицай І. Інтеграція гендерної рівності в систему соціальних стандартів: правові виклики. *Науковий вісник Дніпровського державного університету внутрішніх справ*. 2024. № 3. С. 15–22. DOI: <https://doi.org/10.32782/2078-3566-2024-3-02>
4. Заладовська С. Ю., Степаненко В. І. Гендерно орієнтований підхід у роботі соціального працівника з вразливою молоддю. *Соціальна підтримка сім'ї та дитини у соціокультурному просторі громади: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (04 червня 2024 року, м. Суми)*. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2024. С. 162–166.
5. Коваліско Н. В., Горбач І. І. Зарубіжний досвід вивчення гендерної організації вищої освіти. *Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент*. 2012. № 11. С. 103–117.
6. Кравченко О., Войтовська А. Гендерні аспекти соціальної роботи (рецензія на монографію Алли Ярошенко, Тетяни Семигіної «Гендерна компетентність у соціальній роботі», 2022). *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2023. № 1(10). С. 190–194. DOI: [https://doi.org/10.31499/2618-0715.1\(10\).2023.282293](https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(10).2023.282293)
7. Нохріна І. С. Гендерні особливості формування соціальної успішності в студентському середовищі. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2025. № 4. С. 13–22. DOI: <https://doi.org/10.12958/1817-3764-2025-4-13-22>
8. Хлівнюк Т. П., Кулава К. О., Горпиненко Н. Впровадження гендерно-чутливого та конфліктологічного підходів у соціальній роботі з різними клієнтами на рівні територіальних громад. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2023. № 1(125). С. 26–33.
9. Perera S., Bakrania S., Ipince A., Nesbitt-Ahmed Z., Obasola O., Richardson D., Van de Scheur J., Yu R. Impact of social protection on gender equality in low- and middle-income countries: a systematic review of reviews. *Campbell Systematic Reviews: Better Evidence for a Better World*. 2022. Vol. 18, Issue 2. DOI: <https://doi.org/10.1002/cl2.1240>
10. Raj A., Kumra T., Darmstadt G. L., Freund K. M. Achieving gender and social equality: more than gender parity is needed. *Academic Medicine*. 2019. Vol. 94, № 11. P. 1658–1664. DOI: <https://doi.org/10.1097/ACM.0000000000002877>

References

1. Andrushchenko, I. H. (2025). Suchasna henderna polityka yak instrument realizatsii pryntsyypiv sotsialnoi spravedlyvosti [Modern gender policy as a tool for implementing the principles of social justice]. *Tsentrallyoukrainskyi visnyk prava ta publichnoho upravlinnia – Central Ukrainian Bulletin of Law and Public Administration*, (2), 7–13. DOI: <https://doi.org/10.32782/cuj-2025-2-1> [in Ukrainian].
2. Buryk, Z. (2025). Suchasni vyklyky realizatsii sotsialnoi polityky v umovakh viiny ta pisliavoiennoho vidnovlennia ta v konteksti staloho rozvytku [Modern challenges of implementing social policy in the conditions of war, post-war recovery, and in the context of sustainable development]. *Aspekty publichnoho upravlinnia – Public Administration Aspects*, 13(2), 33–43. DOI: <https://doi.org/10.15421/152518> [in Ukrainian].
3. Hrytsai, I. (2024). Intehratsiia hendernoi rivnosti v systemu sotsialnykh standartiv: pravovi vyklyky [Integration of gender equality into the system of social standards: legal challenges]. *Naukovyi visnyk Dniprovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav – Scientific Bulletin of Dnipro State University of Internal Affairs*, (3), 15–22. DOI: <https://doi.org/10.32782/2078-3566-2024-3-02> [in Ukrainian].

4. Zaladovska, S. Yu., & Stepanenko, V. I. (2024). Henderno oriientovanyi pidkhdid u roboti sotsialnoho pratsivnyka z vrazlyvoiu moloddiu [Gender-oriented approach in the work of a social worker with vulnerable youth]. In: *Sotsialna pidtrymka simi ta dytyny u sotsiokulturnomu prostori hromady: materialy V Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii – Social support for family and child in the socio-cultural space of the community: Proceedings of the 5th All-Ukrainian scientific and practical conference*. (pp. 162–166). Sumy: SumDPU imeni A. S. Makarenka [in Ukrainian].
5. Kovalisko, N. V., & Horbach, I. I. (2012). Zarubizhnyi dosvid vyvchennia hendernoi orhanizatsii vysshchoi osvity [Foreign experience in studying the gender organization of higher education]. *Mizhnarodnyi naukovyi forum: sotsiologhiia, psykhologhiia, pedahohika, menedzhment – International Scientific Forum: Sociology, Psychology, Pedagogy, Management*, (11), 103–117 [in Ukrainian].
6. Kravchenko, O., & Voitovska, A. (2023). Henderni aspekty sotsialnoi roboty (retsenziia na monohrafiu Ally Yaroshenko, Tetiany Semyhinoi «Henderna kompetentnist u sotsialnii roboti», 2022) [Gender aspects of social work (review of the monograph by Alla Yaroshenko and Tetiana Semyhina “Gender competence in social work”, 2022)]. *Sotsialna robota ta sotsialna osvita – Social Work and Social Education*, 1(10), 190–194. DOI: [https://doi.org/10.31499/2618-0715.1\(10\).2023.282293](https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(10).2023.282293) [in Ukrainian].
7. Nokhrina, I. S. (2025). Henderni osoblyvosti formuvannia sotsialnoi uspishnosti v studentskomu seredovyschi [Gender features of the formation of social success in the student environment]. *Sotsialna pedahohika: teoriia ta praktyka – Social Pedagogy: Theory and Practice*, (4), 13–22. DOI: <https://doi.org/10.12958/1817-3764-2025-4-13-22> [in Ukrainian].
8. Khlivniuk, T. P., Kulava, K. O., & Horpynenko, N. (2023). Vprovadzhenia henderno-chutlyvoho ta konfliktolohichnoho pidkhdidiv u sotsialnii roboti z riznymi kliientamy na rivni terytorialnykh hromad [Implementation of gender-sensitive and conflictological approaches in social work with different clients at the territorial community level]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii – Pedagogical Sciences: Theory, History, Innovative Technologies*, 1(125), 26–33 [in Ukrainian].
9. Perera, C., Bakrania, S., Ipince, A., Nesbitt-Ahmed, Z., Obasola, O., Richardson, D., Van de Scheur, J., & Yu, R. (2022). Impact of social protection on gender equality in low- and middle-income countries: A systematic review of reviews. *Campbell Systematic Reviews: Better Evidence for a Better World*, 18(2). DOI: <https://doi.org/10.1002/cl2.1240>
10. Raj, A., Kumra, T., Darmstadt, G. L., & Freund, K. M. (2019). Achieving gender and social equality: more than gender parity is needed. *Academic Medicine*, 94(11), 1658–1664. DOI: <https://doi.org/10.1097/ACM.0000000000002877>

Гудзь Т. О. Гендерна рівність у системі соціальної роботи: сучасні підходи та виклики

У статті проведено комплексний аналіз теоретичних засад та практичних аспектів забезпечення гендерної рівності у сфері соціальної роботи. Обґрунтовано значення гендерного підходу як одного з ключових принципів професійної діяльності соціальних працівників, спрямованого на забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків, подолання дискримінації та формування інклюзивного соціального середовища. Розкрито сутність гендерної рівності як соціального феномена та визначено її роль у підвищенні ефективності соціальних послуг. Проаналізовано сучасні наукові підходи до розуміння гендерної проблематики у соціальній роботі, зокрема соціально-конструктивістський, правозахисний та гендерно-чутливий підходи. Визначено особливості застосування гендерного підходу у професійній діяльності соціальних працівників, зокрема у процесі оцінювання потреб клієнтів, планування соціальної допомоги та реалізації програм соціальної підтримки. Окрему увагу приділено сучасним тенденціям розвитку гендерно-чутливої практики соціальної роботи, а також проблемам та викликам, що виникають у процесі її впровадження. Серед основних викликів - збереження гендерних стереотипів у суспільстві, недостатній рівень гендерної компетентності фахівців, формальний характер впровадження гендерної політики та обмежена інтеграція гендерного підходу до системи соціальних послуг. У статті визначено перспективні напрямки удосконалення гендерно-чутливої практики соціальної роботи, зокрема розвиток професійної підготовки соціальних працівників, впровадження гендерного аналізу в соціальні програми, удосконалення механізмів реалізації гендерної політики та посилення міжвідомчої взаємодії. Наголошено на важливості комплексного підходу до забезпечення гендерної рівності, що поєднує освітні, соціальні та управлінські інструменти. Отримані результати можуть використовуватись у наукових дослідженнях, освітньому процесі та практичній діяльності фахівців соціальної сфери, а також при розробці стратегій соціальної політики.

Ключові слова: гендерна рівність, соціальна робота, гендерний підхід, соціальні послуги, гендерна компетентність.

Gudz T. O. Gender equality in the social work system: modern approaches and challenges

The article provides a comprehensive analysis of theoretical foundations and practical aspects of ensuring gender equality in the field of social work. The importance of the gender approach as one of the key principles of the professional activity of social workers, aimed at ensuring equal rights and opportunities for women and men, overcoming discrimination and forming an inclusive social environment, is substantiated. The essence of gender equality as a social phenomenon is revealed and its role in increasing the efficiency of social services is determined. Modern scientific approaches to understanding gender issues in social work are analyzed, in particular, social-constructivist, human rights-based and gender-sensitive approaches. The features of the application of the gender approach in the professional activity of social workers are determined, in particular, in the process of assessing client needs, planning social assistance and implementing social support programs. Special attention is paid to current trends in the development of gender-sensitive social work practice, as well as problems and challenges that arise in the process of its implementation. Among the main challenges are the preservation of gender stereotypes in society, the insufficient level of gender competence of specialists, the formal nature of the implementation of gender policy and the limited integration of the gender approach into the system of social services. The article identifies promising areas for improving gender-sensitive social work practice, in particular, the development of professional training for social workers, the introduction of gender analysis into social programs, improving mechanisms for implementing gender policy and strengthening interagency cooperation. The importance of a comprehensive approach to ensuring gender equality, combining educational, social and managerial tools, is emphasized. The results obtained can be used in scientific research, the educational process and practical activities of specialists in the social sphere, as well as in the development of social policy strategies.

Key words: gender equality, social work, gender approach, social services, gender competence.

Дата першого надходження статті до видання: 25.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 31.05.2026

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

